LOBBYRESULTATEN
MKB-NEDERLAND

Najaar 2026

MKB Nederland

INHOUD

Economie, innovatie, Ondernemerschap 5
Belastingplan 2027: Branche-eigen producten, Box 3, btw en elektriciteitskosten 5
MKB-Nederland zet agenda voor groei en zekerheid op de politieke agenda 6
Mkb-maakindustrie centraal in uitvoering rapport-Wennink 6
Inzet MKB-Nederland begrotingsdebat EZ 6
Compensatie transitievergoeding blijft voorlopig beschikbaar 6
WBSO geeft innovatief mkb meer ruimte 6
Tweede Kamer neemt voorstellen over voor minder arboregeldruk 6
Behoud KIA voor investerend mkb 7
Mkb krijgt plek in productiviteitsbeleid 7
Lobby voor sterke winkelgebieden en grensregio's 7
MBO Pact brengt opleidingsaanbod beter in lijn met arbeidsmarkt 7
Meer bescherming MKB tegen oneerlijke overheidsconcurrentie 7
Meer voorspelbaarheid bij fusies en overnames 8
Praktische AVG-hulp voor het mkb dankzij inzet MKB-Nederland 8
BMKB beter afgestemd op de praktijk 8
Minder duurzaamheidsuitvragen voor het mkb 8
Ondermijnende criminaliteit hoger op politieke agenda 8
Meer maatwerk bij controles op witwasrisico's 8

Fysieke omgeving 9
Resultaten lobbyinzet begrotingsbehandeling Infrastructuur en Waterstaat 9
Meer aandacht voor infrastructuur en lagere vrachtwagenheffing 9
Aanpassingen pseudo-eindheffing 9
Aanpak netcongestie werpt eerste vruchten af 9
Stikstof 10
Moties Tweede Kamerdebat Water 10
Meer ruimte voor economie in de Nota Ruimte 10
Meer locaties en versnelling woningbouw 10
Investeringsklimaat huurwoningen 10
Praktische PFAS-factsheet voor ondernemers 10

Sociale Zaken 11
Eerste stap naar sociaal akkoord 11
Meer tijd en ruimte voor ondernemers bij nieuwe asbestregels 11
Meer ruimte voor een werkbare aanpak van het uitzendverbod in de vleessector 11
Mbo-leerbedrijven uitgezonderd van nieuwe toelatingswet 11
Meer kansen op werk voor statushouders 11
Duidelijkheid over pensioenregels voorkomt onnodige kosten 11
Werkgevers krijgen invloed op uitvoerbare loontransparantie 11

Stichting Projecten MKB-Nederland 12
Het Nieuwe Pensioen 12
Programma MKB Toegankelijk 12
Samen Digitaal Veilig 12
Duurzaam Energie Besparen (DEB) 13
MKB Netperspectief 13
Kaderrichtlijn Water (KRW) 13
Week van de Veiligheid 13
Weerbare Branches 14
Actieprogramma PFAS Bedrijfsleven 14
Stagepact 14

Foto: Adobe Stock

ECONOMIE, INNOVATIE, ONDERNEMERSCHAP

Belastingplan 2027: Branche-eigen producten, Box 3, btw en elektriciteitskosten

- Wij hebben ons ingezet voor de aanpassing van vermogensaanwasbelasting naar vermogenswinstbelasting in box 3. Goed dat het kabinet nu die draai maakt en dat de budgettaire opgave die daaruit volgt door het kabinet niet wordt ingevuld met lastenverzwaringen voor het bedrijfsleven.
  De voorgestelde vermogenswinstbelasting in het voorstel is goed voor ons vestigingsklimaat. De invoering moet daarom zo snel mogelijk plaatsvinden, maar moet uiteraard ook uitvoerbaar zijn. De dekking voor het beoogde stelsel in box 3 heeft in de afgelopen weken tot veel discussie geleid. Het kabinet stelt nu voor om niet alleen het hoge, maar ook het lage tarief in box 2 te verlagen. Wij hebben ons daar in de afgelopen periode sterk voor gemaakt. Ondernemers met een BV worden door de lagere tarieven verleid om winst sneller naar privé te halen. Dit heeft tot gevolg dat belastinginkomsten in de tijd naar voren worden gehaald.

- Het kabinet stelt de verhoging van het BTW-tarief voor sierteelt voorlopig uit en trekt 166 miljoen euro extra uit voor verlaging van de elektriciteitskosten van grote en kleine energie-intensieve bedrijven.
  Dat is hard nodig want de industrie staat onder druk. Bedrijven hebben last van het ongelijke speelveld met de buurlanden als het gaat om stroom. Het kabinet neemt nu een goede stap om dit probleem te verkleinen. Voor de komende jaren is een structurele verlaging van de electriciteitskosten noodzakelijk.

- De lobby van MKB-Nederland en een groot aantal brancheverenigingen voor het behoud van de korting op branche-eigen producten lijkt vruchten af te werpen. In de aanloop naar de behandeling van het Belastingplan 2027 hebben Kamerfracties hierover veel vragen gesteld en hun zorgen geuit. Daarmee staat de voorgenomen afschaffing van de regeling nadrukkelijk op de politieke agenda.
  Het kabinet stelt voor de korting te schrappen. Inmiddels worden amendementen voorbereid om de regeling, mogelijk in versoberde vorm, te behouden.

We volgen de kabinetsbeantwoording nauwgezet en blijven aandacht vragen voor de branche-eigenproducten, de stapeling van lasten voor ondernemers, het lage Vpb-tarief, de fiscale behandeling van innovatie en de voorgestelde maatregel rond valutaresultaten.

MKB-Nederland zet agenda voor groei en zekerheid op de politieke agenda

Ondernemers hebben behoefte aan een stabiele koers en meer zekerheid. MKB-Nederland heeft daarom gepleit voor een agenda voor groei, stabiliteit en zekerheid, met speciale aandacht voor de hoge kosten en risico's bij werkgevers. Deze inzet is teruggekomen in een kabinetsbrief met bouwstenen voor een sociaal akkoord. Ook de loondoorbetaling bij ziekte staat hierdoor nadrukkelijker op de politieke agenda. Dat is belangrijk, omdat de huidige verplichtingen voor veel mkb-werkgevers een drempel vormen om mensen in dienst te nemen.

Mkb-maakindustrie centraal in uitvoering rapport-Wennink

MKB-Nederland heeft gepleit voor een aparte agenda voor de brede mkb-maakindustrie als aanvulling op het rapport-Wennink. Niet alleen grote technologiebedrijven, maar juist ook de vele gespecialiseerde mkb-bedrijven in de toeleveringsketens zijn bepalend voor innovatie, productiviteit en strategische autonomie. De agenda moet daarom inzetten op sterke maakketens, praktische toepassing van digitalisering, robotisering en AI, betere toegang tot financiering en innovatieprogramma's en voldoende technisch personeel.
MKB-Nederland werkt met een tiental brancheverenigingen uit de mkb-maakindustrie aan een Ondernemersagenda. Doel is om de cruciale rol van deze sectoren voor Nederland beter in beeld te brengen bij beleidmakers en politiek en een stevig onderdeel te maken van het industriebeleid.

Inzet MKB-Nederland begrotingsdebat EZ

Onze lobby-inzet kwam op meerdere punten terug in de eerste termijn van de begrotingsbehandeling Economische Zaken medio oktober:

- **Regeldruk:** VVD, BBB, SGP en PVV vroegen om concrete vermindering van regeldrukkosten en administratieve lasten, niet alleen om minder regels.
- **A.I. voor het mkb:** D66 pleitte voor een praktische AI-assistent voor kleine bedrijven. Volt vroeg aandacht voor Nederlandse AI-capaciteit, data en rekenkracht.
- **Productiviteit:** PRO vroeg om een actieve rol voor de Productiviteitsraad. Ook werd gepleit voor meer publieke investeringen die het verdienvermogen versterken.
- **Innovatiebeleid:** VVD, CDA en JA21 vroegen om meer regie op de uitvoering van de Wennink-agenda, NII, NADI en het Nationaal Groeifonds.
- **Financiering:** Meerdere fracties vroegen aandacht voor borgstellingsgaranties en betere toegang tot financiering voor Nederlandse bedrijven.
- **WBSO:** De VVD vroeg naar een oplossing voor de verzilveringsproblematiek bij startups en scale-ups.
- **Grenseffectentoets:** BBB, CDA, PVV en JA21 vroegen aandacht voor de stapeling van belastingen en regels in grensregio's. Zij vroegen in navolging van MKB-Nederland om aanscherping van de grenseffectentoets.
- **Landentoets:** De SGP pleitte voor aandacht voor het gelijk speelveld van de industrie en het voorkomen van Nederlandse koppen.

Onze inzet is door meerdere fracties overgenomen en stevig op de politieke agenda gezet. Eind november start de tweede termijn van de begrotingsbehandeling.

Compensatie transitievergoeding blijft voorlopig beschikbaar

De beperking van de compensatieregeling voor de transitievergoeding na twee jaar ziekte is uitgesteld tot 2028. Werkgevers houden daardoor voorlopig recht op compensatie. De Tweede Kamer steunt bovendien een koppeling aan een hervormde transitievergoeding die meer gericht is op scholing, re-integratie en begeleiding naar ander werk. Dat sluit aan bij de inzet van MKB-Nederland om de vergoeding sterker te richten op werkbehoud en mobiliteit, in plaats van alleen op beëindiging van het dienstverband.

WBSO geeft innovatief mkb meer ruimte

De WBSO is een belangrijk instrument voor innovatieve mkb-bedrijven. In 2026 is de eerste schijf verhoogd naar €391.020. Mkb-bedrijven krijgen over dit bedrag 36 procent voordeel en starters 50 procent. De gunstige parameters blijven volgens het voorstel ook in 2027 behouden.
Daarnaast wordt gewerkt aan minder administratieve lasten en een betere aansluiting op moderne R&D, zoals software en AI. Dat is belangrijk voor het mkb, dat 97 procent van alle WBSO-gebruikers vormt.

Tweede Kamer neemt voorstellen over voor minder arboregeldruk

De risico-inventarisatie en -evaluatie, de RI&E, is voor veel kleinere werkgevers ingewikkeld en duur. MKB-Nederland heeft daarom gepleit voor een eenvoudiger en beter uitvoerbaar systeem. Onze concrete inzet is vertaald naar vier aangenomen moties van VVD en SGP. Het kabinet moet onder meer een quickscan uitvoeren, onnodige externe toetsing schrappen en een eenvoudige RI&E voor kantoren mogelijk maken.

Ook moeten vergelijkbare vestigingen, zoals winkels van een keten, met één representatieve RI&E kunnen werken. Dit kan ondernemers miljoenen euro's besparen.

Behoud KIA voor investerend mkb

MKB-Nederland heeft zich verzet tegen de voorgenomen versobering van de kleinschaligheidsinvesteringsaftrek (KIA), een fiscale aftrekpost die vooral kleinere ondernemers helpt investeren. Wij hebben erop gewezen dat de werking van de regeling nog onvoldoende kan worden beoordeeld, omdat lange tijd goede investeringsgegevens ontbraken. Versobering zou daarom prematuur zijn en investeringen in digitalisering, verduurzaming en productiviteit kunnen remmen. De Tweede Kamer nam de motie-Flach (SGP) aan om de versobering niet door te laten gaan. Het kabinet heeft hier vervolgens uitvoering aan gegeven. De KIA blijft daarmee in stand, terwijl de tijdelijke verlaging van de vrachtwagenheffing wordt gedekt door het schrappen van de gerichte vrijstelling voor korting op branche-eigen producten in de werkkostenregeling.

Mkb krijgt plek in productiviteitsbeleid

MKB-Nederland en VNO-NCW hebben succesvol gelobbyd voor een structurele aanpak van arbeidsproductiviteit. Het SER-advies is vertaald in de kabinetsbrief Uitwerking productiviteitsagenda en de Productiviteitsagenda 2026. Inmiddels is ook de onafhankelijke Productiviteitsraad ingesteld. De raad adviseert regering en parlement jaarlijks over innovatie, digitalisering, scholing en slimmer werken. Daarbij krijgt het mkb nadrukkelijk aandacht. Dat is belangrijk, omdat productiviteitsgroei niet alleen wordt bereikt met grote technologische doorbraken. Ook digitalisering, procesverbetering en innovatie in kleinere bedrijven dragen bij aan het verdienvermogen van Nederland.

Lobby voor sterke winkelgebieden en grensregio's

De lobby van MKB-Nederland voor sterke winkelgebieden en een gelijk speelveld in grensregio's heeft resultaat opgeleverd. In het voorjaar lieten we Kamerleden tijdens werkbezoeken zien welke investeringen nodig zijn. Dat leidde in juni tot €6 miljoen extra voor de Impulsaanpak Winkelgebieden in Kampen, Roosendaal en Bladel. Daarnaast is in september een motie en begrotingsamendement ingediend voor structurele voortzetting van de aanpak. Het amendement wordt eind november in stemming gebracht.
Tijdens een werkbezoek aan Eibergen en Groenlo gingen zeven Kamerleden onder leiding van Marijke Vuik met ondernemers in gesprek. Uit onderzoek blijkt dat 72 procent van de inwoners van grensgemeenten minstens maandelijks boodschappen doet in Duitsland of België. Onze oproep voor een betere grenseffectentoets kreeg steun tijdens de begrotingsbehandeling van Economische Zaken.

MBO Pact brengt opleidingsaanbod beter in lijn met arbeidsmarkt

Onze inzet voor het MBO Pact krijgt concreet vorm. Het kabinet werkt samen met MKB-Nederland en de MBO Raad aan het pact Opleiden voor de arbeidsmarkt van de toekomst. Er is €200 miljoen gereserveerd voor regionale samenwerking, er komt stabielere mbo-bekostiging en het Regionaal Investeringsfonds mbo wordt voortgezet en uitgebouwd. Zo ontstaat meer ruimte om studenten op te leiden voor de vakken en sectoren die Nederland nodig heeft.
MKB-Nederland zet zich in voor doelmatig opleiden: een opleidingsaanbod dat niet alleen aansluit op studentenaantallen en -keuzes, maar ook op de behoefte van bedrijven en de arbeidsmarkt, met een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor werkgevers en mbo-instellingen, sectoraal en regionaal. Daarbij hoort een meerjarige, stabiele bekostiging met een regionale en sectorale vaste voet, betere financiering van kostbare technische opleidingen en gerichte stimulansen voor tekortsectoren. Praktijkleren en de BBL moeten behouden en versterkt worden.

Meer bescherming MKB tegen oneerlijke overheidsconcurrentie

De Tweede Kamer heeft ingestemd met een aanscherping van de Wet markt en overheid. MKB-Nederland heeft zich hier jarenlang voor ingezet. Overheden moeten besluiten om marktactiviteiten uit te voeren voortaan beter motiveren en ondernemers tijdig consulteren.
Daarnaast komt er iedere vijf jaar een herbeoordeling van deze besluiten. Dankzij de motie-Kisteman (VVD) komt er bovendien op overheid.nl een apart zoekveld en een abonnementsmogelijkheid voor besluiten over markt en overheid. Ondernemers krijgen daarmee meer invloed en een beter zicht op oneerlijke concurrentie door overheden.
Ook heeft de minister toegezegd in gesprek te gaan over oneerlijke concurrentie door zelfstandige bestuursorganen en agentschappen.

Meer voorspelbaarheid bij fusies en overnames

MKB-Nederland heeft zich ingezet voor een voorspelbare en uitvoerbare inroepbevoegdheid van de ACM bij kleinere fusies en overnames. Dit is belangrijk voor mkb- en familiebedrijven, waarvoor overnames vaak essentieel zijn voor groei, bedrijfsopvolging of een succesvolle verkoop. Dankzij aangenomen amendementen wordt de reguliere meldingsdrempel verhoogd van €30 miljoen naar €75 miljoen. Daarnaast mag de ACM de nieuwe bevoegdheid alleen inzetten als één van de betrokken ondernemingen minimaal €50 miljoen omzet heeft. Daarmee vallen veel kleinere transacties buiten de reikwijdte en neemt de onzekerheid voor ondernemers af. De ACM moet haar werkwijze vastleggen in een openbare leidraad. Bedrijven krijgen via een consultatie de gelegenheid daarop te reageren.

Praktische AVG-hulp voor het mkb dankzij inzet MKB-Nederland

Veel kleine ondernemers ervaren de privacyregels als ingewikkeld en zoeken vooral praktische hulp om eraan te voldoen. MKB-Nederland heeft daarom bij de Autoriteit Persoonsgegevens aangedrongen op duidelijke hulpmiddelen en uitleg die aansluiten bij de dagelijkse praktijk van kleine bedrijven. Dat heeft resultaat gehad. De AP heeft in september twee praktische sjablonen voor het mkb gepubliceerd: een sjabloon voor het verplichte verwerkingsregister en een sjabloon voor een privacyverklaring. De documenten bevatten voorbeelden voor tien sectoren, waaronder horeca, retail, bouw, dienstverlening en productie. Ondernemers kunnen de voorbeelden aanpassen aan hun eigen bedrijf. Daarnaast gaan de AP en MKB-Nederland samen onderzoeken welke ondersteuning en hulpmiddelen kleine bedrijven verder nodig hebben.

Regulatory sandbox voor startups en scale-ups
De Tweede Kamer heeft in september een motie aangenomen voor een tijdelijke regulatory sandbox. Startups en scale-ups moeten daarin aangewezen regels tijdelijk kunnen testen zonder extra administratieve lasten. De ervaringen uit deze praktijkproeven kunnen helpen om regels structureel te versoepelen of te schrappen. MKB-Nederland heeft eerder gepleit voor meer ruimte om nieuwe technologieën in de praktijk te testen.

BMKB beter afgestemd op de praktijk

MKB-Nederland overlegt voortdurend met het ministerie van Economische Zaken en banken over de uitvoering van de BMKB en BMKB-Groen. Daardoor sluiten de regelingen steeds beter aan op de praktijk van ondernemers en financiers. Dat helpt ondernemers die onvoldoende onderpand hebben om toch financiering aan te trekken voor bijvoorbeeld verduurzaming, innovatie of werkkapitaal. De BMKB-Groen is speciaal bedoeld om financiering voor verduurzamingsinvesteringen in het mkb te vergroten.

Minder duurzaamheidsuitvragen voor het mkb

De lobby van MKB-Nederland en VNO-NCW heeft bijgedragen aan een eenvoudiger Europese duurzaamheidsrapportage. Door het Omnibus I-pakket wordt de CSRD vereenvoudigd en is de EU-taxonomie vooral nog van toepassing op de grootste bedrijven. Het grootste deel van het mkb valt daardoor buiten de directe verplichtingen. Ook grote banken hoeven hierdoor minder uitgebreide duurzaamheidsgegevens op te vragen bij mkb-klanten. Zo wordt voorkomen dat rapportageverplichtingen via de keten alsnog bij kleine ondernemers terechtkomen.

Ondermijnende criminaliteit hoger op politieke agenda

MKB-Nederland heeft tijdens een rondetafelgesprek in de Tweede Kamer aandacht gevraagd voor de gevolgen van ondermijnende criminaliteit voor ondernemers. Van bedrijf in de haven tot buurtwinkel, criminaliteit raakt het hele bedrijfsleven en maakt Nederland minder aantrekkelijk als vestigingsland. We pleitten voor betere gegevensdeling tussen overheid en bedrijven, sterkere ondersteuning van poortwachters, veiligere meldmogelijkheden, een hogere pakkans en meer inzet op preventie. Daarmee is de aanpak van ondermijnende criminaliteit nadrukkelijk verbonden aan het verdienvermogen en de economische groei van Nederland.

Meer maatwerk bij controles op witwasrisico's

MKB-Nederland heeft zich ingezet voor een risicogebaseerde toepassing van de Wwft. Banken moeten hun poortwachtersrol kunnen vervullen, maar reguliere mkb-bedrijven mogen niet worden belast met standaardvragen en steeds nieuwe controlebrieven zonder concrete aanleiding. De aanpak verschuift daardoor van een vaste checklist naar meer maatwerk. Dat vermindert de administratieve lasten voor ondernemers en zorgt dat banken hun capaciteit gerichter kunnen inzetten op echte risicogevallen.

FYSIEKE OMGEVING

Resultaten lobbyinzet begrotingsbehandeling Infrastructuur en Waterstaat

Voorafgaand aan het begrotingsdebat IeW eind oktober hebben MKB-Nederland en VNO-NCW de Kamer input geleverd over onder meer infrastructuur, bereikbaarheid, vergunningverlening, omgevingsdiensten en schoon en emissieloos bouwen. Onze inzet kwam op verschillende punten terug in moties en toezeggingen. Daarmee zijn belangrijke onderwerpen voor ondernemers op de politieke agenda gezet. De belangrijkste resultaten zijn:

- **Alternatieve financiering infrastructuur:** op ons pleidooi om – naast extra financiering door Rijk - ook private financiering en cofinanciering beter te benutten, is motie 24 ingediend. De regering moet onderzoeken hoe andere financieringsvormen voor infrastructuur kunnen worden ingezet. De motie kreeg oordeel Kamer.
- **Betere technische expertise bij Rijkswaterstaat:** motie 33 vraagt om inzicht in de beschikbare technische kennis bij Rijkswaterstaat en tijdige besluitvorming over onderhoudsrisico's. Ook moet bij bezuinigingen rekening worden gehouden met het behoud van deskundigheid. De motie kreeg oordeel Kamer.
- **Handelingsopties bij infrastructuuruitval:** naar aanleiding van onze oproep om ondernemers bij afsluitingen meer perspectief te bieden, vraagt motie 54 om tijdelijke versterking of andere veilige maatregelen bij de Houtribbruggen. De minister gaf oordeel Kamer.
- **Bedrijfsleven betrokken bij Kornwerderzand:** motie 57 vraagt om samen met regio en bedrijfsleven een routekaart te maken voor de volledige realisatie van het project, inclusief financiering en tijdpad. Ook deze motie kreeg oordeel Kamer.
- **VTH-stelsel en omgevingsdiensten:** de staatssecretaris komt met een brief over het functioneren van het VTH-stelsel. Daarbij kijkt zij naar robuuste omgevingsdiensten, voldoende kennis en een beter werkend vergunningensysteem.
- **Schoon en Emissieloos Bouwen:** op ons voorstel voor een gecombineerde aanvraag voor emissievrij materieel heeft de staatssecretaris toegezegd dit met de sector uit te werken.

Meer aandacht voor infrastructuur en lagere vrachtwagenheffing

MKB-Nederland heeft zich ingezet voor extra middelen en meer prioriteit voor onderhoud. Het kabinet maakt €1,5 miljard extra vrij voor infrastructuur, bovenop de €1,5 miljard uit het coalitieakkoord. Ook verschuift het kabinet binnen het prioriteringskader geld van nieuwe projecten naar onderhoud, vervanging en renovatie. Dat is positief, al blijft aanvullend geld nodig voor zowel onderhoud als nieuwe infrastructuur. Daarnaast is dankzij onze inzet de vrachtwagenheffing tijdelijk verlaagd van 1 september tot 1 januari. Zo worden ondernemers tegemoetgekomen bij de sterk gestegen brandstofprijzen, zonder dat dit ten koste gaat van de gekoppelde subsidieregelingen. De verlaging compenseert de hogere kosten niet volledig. Daarom blijven we pleiten voor een gelijk speelveld voor brandstofprijzen in Europa.

Aanpassingen pseudo-eindheffing

MKB-Nederland heeft zich samen met de leden ingezet om de pseudo-eindheffing beter uitvoerbaar te maken voor werkgevers. Het kabinet komt op meerdere punten tegemoet aan zorgen uit de praktijk:

- Vervangend vervoer bij schade, onderhoud, reparatie of bandenwissel wordt maximaal 14 dagen uitgezonderd.
- Het overgangsrecht wordt verruimd.
- Er komt een beperkte vrijstelling voor kortdurend gebruik.
- Lesauto's worden uitgezonderd.
- Werkgevers krijgen via een informatiecampagne tijdig uitleg over de nieuwe regels.

De pseudo-eindheffing brengt nog steeds extra lasten met zich mee. De aanpassingen nemen niet alle knelpunten weg, maar beperken de lasten en vergroten de uitvoerbaarheid.

Aanpak netcongestie werpt eerste vruchten af

Er begint schot te komen in de aanpak van netcongestie. Dat komt doordat netbeheerders scherper aan de wind varen en het bestaande elektriciteitsnet beter wordt benut. Dit zijn precies de thema's waarop MKB-Nederland zich in de lobby heeft gericht. Netbeheerders werken inmiddels met lagere groeiprognoses voor de elektriciteitsvraag en sluiten steeds meer flexcontracten. Daardoor is de groei van de wachtrij voor bedrijven in de eerste helft van 2026 afgevlakt. Bij één van de drie grote regionale netbeheerders is de daling al ingezet. Naar verwachting volgen de andere netbeheerders. Tijdens het Tweede Kamerdebat over het energiesysteem op 26 oktober heeft staatssecretaris De Bat de ambitie uitgesproken om de wachtrij in 2027 te halveren. MKB-Nederland is nauw betrokken bij de verdere uitwerking hiervan.

Stikstof

Nederland moet snel van het stikstofslot af. Zodat bedrijven weer kunnen investeren, bijvoorbeeld om uit te breiden of te verduurzamen. En we weer kunnen bouwen en problemen oplossen zoals netcongestie. Tegelijkertijd willen we een toekomstbestendige agrofoodsector houden.
Het kabinet heeft het stikstofpakket van juni verder uitgewerkt. De minister doet een aantal handreikingen aan boeren en provincies om de plannen beter haalbaar en uitvoerbaar te maken. Dit kost meer tijd, maar de doelen en juridische borging in 2030 en 2035 blijven volgens het kabinet in dit pakket overeind. Dit is belangrijk want de maatregelen moeten houdbaar zijn voor de rechter en voorkomen dat ondernemers in de toekomst opnieuw in een juridisch moeras belanden.

Moties Tweede Kamerdebat Water

De Tweede Kamer heeft tijdens het tweeminutendebat Water twee moties aangenomen op punten waar MKB-Nederland voor pleit. VVD diende een motie in om innovatie en slimme oplossingen voor waterbesparing, waterhergebruik, waterberging en infiltratie beter te benutten. JA21 kwam met een motie om bij de verdere uitwerking van de KRW ook vergunningen voor onbepaalde tijd mee te nemen. Daarmee blijft er ruimte om af te zien van een generieke tijdelijke vergunningplicht. Tijdelijke vergunningen vergroten de onzekerheid voor bedrijven en kunnen investeringen belemmeren. Met beide aangenomen moties is onze inzet voor praktische oplossingen en investeringszekerheid duidelijk op de politieke agenda gezet.

Meer ruimte voor economie in de Nota Ruimte

Een belangrijk resultaat van onze inzet op Ruimte voor Economie: het kabinet neemt in de definitieve Nota Ruimte een indicatieve nationale ruimtebehoefte van circa 3,5% voor economie in 2050 op, tegenover circa 2,8% nu. Daarmee wordt concreet erkend dat economische groei, verduurzaming en circulariteit ook daadwerkelijk extra fysieke ruimte vragen. De volgende stap is deze ambitie samen met Rijk, provincies en gemeenten te vertalen naar concrete uitvoeringsafspraken over beschermen en beter benutten van bestaande bedrijventerreinen én voldoende nieuwe ruimte.

Meer locaties en versnelling woningbouw

Via de Woonalliantie hebben MKB-Nederland en VNO-NCW samen met andere partijen ingezet op voldoende woningbouwlocaties en het daadwerkelijk versnellen van de bouwproductie. Het kabinet heeft dit jaar vijf nieuwe nationale grootschalige woningbouwlocaties aangewezen; in de definitieve Nota Ruimte volgen nog vijf locaties. Ook zien we onze inzet terug in de Taskforce Versnelling Woningbouw en het Actieplan: onder meer snellere en eenvoudiger procedures, minder belemmerende regelgeving en meer ruimte voor industrieel en conceptueel bouwen. Daarmee worden niet alleen meer locaties aangewezen, maar wordt ook gewerkt aan het sneller daadwerkelijk bouwen van woningen.

Investeringsklimaat huurwoningen

Via de Woonalliantie hebben we stevig aandacht gevraagd voor verbetering van het investeringsklimaat voor huurwoningen en het belang om institutionele beleggers en pensioenfondsen weer volwaardig in Nederlandse woningbouw te laten investeren. Het kabinet heeft inmiddels verschillende maatregelen aangekondigd die daarbij helpen, waaronder verlaging van de overdrachtsbelasting op woningen voor beleggers, fiscale verlichting voor corporaties, aanpassing van fiscale regels die investeringen door buitenlandse pensioenfondsen belemmeren en een versnelde evaluatie van de Wet betaalbare huur. Dat zijn concrete stappen om investeringen in nieuwe huurwoningen weer aantrekkelijker te maken.

Praktische PFAS-factsheet voor ondernemers

MKB-Nederland en VNO-NCW hebben een praktische factsheet gemaakt over PFAS in bodem en grondwater. De factsheet helpt mkb-ondernemers bij vragen over bodemonderzoek, herstelplicht en verantwoordelijkheden. In begrijpelijke taal biedt het een overzicht van de belangrijkste regels, aandachtspunten en mogelijke vervolgstappen.

SOCIALE ZAKEN

Eerste stap naar sociaal akkoord

MKB-Nederland en VNO-NCW hebben aangedrongen op een gezamenlijke langetermijnagenda voor economische groei, een sterkere arbeidsmarkt en toekomstbestendige sociale zekerheid. Begin oktober zijn kabinet, ondernemersorganisaties en vakbonden hierover voor het eerst weer met elkaar in gesprek gegaan. Dankzij deze inzet staan hervorming van de WIA, verkorting van de loondoorbetaling bij ziekte en hogere arbeidsproductiviteit nu nadrukkelijk op de overlegagenda.

Meer tijd en ruimte voor ondernemers bij nieuwe asbestregels

MKB-Nederland heeft zich ingezet voor een proportionele invoering van de nieuwe asbestregels. Dat heeft resultaat gehad. De ingangsdatum is enkele maanden verschoven, gecertificeerde medewerkers kunnen hun bestaande opleidingskwalificaties blijven benutten en er komt meer ruimte voor een werkbare methode bij het verwijderen van kleine hoeveelheden asbest. Zo krijgen bedrijven meer tijd om zich goed voor te bereiden en worden onnodige kosten en vertraging voorkomen.

Meer ruimte voor een werkbare aanpak van het uitzendverbod in de vleessector

Het voorgenomen uitzendverbod in de vleessector dreigde in de praktijk te ver uit te pakken. MKB-Nederland heeft aandacht gevraagd voor de gevolgen voor bedrijven die afhankelijk zijn van flexibele inzet van personeel. Mede dankzij deze inzet is er meer ruimte ontstaan voor een proportionele afbakening van het verbod. Daarmee blijft ruimte voor een aanpak die misstanden bestrijdt, maar wel uitvoerbaar blijft voor bonafide ondernemers.

Mbo-leerbedrijven uitgezonderd van nieuwe toelatingswet

Bedrijven die jongeren opleiden via een beroepsbegeleidende leerweg, de BBL, dreigden onder de nieuwe Wet toelating terbeschikkingstelling van arbeidskrachten te vallen. Dat zou extra verplichtingen opleveren voor bedrijven die juist investeren in de opleiding van vakmensen. Dankzij onze lobby-inzet zijn deze leerbedrijven uitgezonderd van de wet. Zo blijft het voor ondernemers eenvoudiger om mbo-studenten op te leiden en blijft de instroom van vakmensen op peil.

Meer kansen op werk voor statushouders

MKB-Nederland en VNO-NCW hebben zich in de SER ingezet voor een snellere en betere toegang van statushouders tot werk. Deze inzet is goed geland in het SER-advies Van aankomst naar toekomst: naar volwaardige arbeidsdeelname van nieuwkomers. Het advies pleit voor één doorgaande route vanaf aankomst, waarin werk, taal, opleiding en begeleiding worden gecombineerd. Ook moeten werkgevers eerder worden betrokken en ondersteuning krijgen bij de begeleiding op de werkvloer. Zo kunnen statushouders sneller duurzaam en passend werk vinden en worden hun talenten beter benut.

Duidelijkheid over pensioenregels voorkomt onnodige kosten

Werkgevers die zijn vrijgesteld van deelname aan een verplicht bedrijfstakpensioenfonds moeten aantonen dat hun eigen pensioenregeling gelijkwaardig is. Bij regelingen met een premie die oploopt met de leeftijd werd die toets niet overal op dezelfde manier uitgevoerd. Daardoor dreigden werkgevers hun regeling onnodig te moeten aanpassen of hun vrijstelling te verliezen. Na aandringen van MKB-Nederland en VNO-NCW heeft het ministerie van SZW verduidelijkt dat de volledige premiestaffel moet worden beoordeeld. Werkgevers kunnen zich daarop beroepen en hoeven hun regeling niet verder aan te passen dan nodig.

Werkgevers krijgen invloed op uitvoerbare loontransparantie

Nieuwe Europese regels moeten loonverschillen tussen mannen en vrouwen inzichtelijker maken. MKB-Nederland heeft erop aangedrongen dat de uitvoering voor werkgevers werkbaar blijft. Bij de uitwerking wordt daarom nadrukkelijk gekeken naar de beschikbaarheid van gegevens, het voorkomen van dubbele rapportages en één duidelijk loonbegrip. Ook wordt gewerkt aan een praktische regeling voor uitzendkrachten. De definitieve wetgeving volgt nog, maar de werkgeversinbreng is zichtbaar in het lopende traject.

STICHTING PROJECTEN MKB-NEDERLAND

De Stichting Projecten MKB-Nederland initieert, coördineert en regisseert samenwerkingsprojecten rondom ondernemerschap. Wij werken in onze projecten nauw samen met de overheid, branche- en ondernemersverenigingen, kennisinstellingen en de markt.

Het Nieuwe Pensioen

In 2025 ondersteunde MKB-Nederland ondernemers actief bij de overgang naar de Wet toekomst pensioenen (Wtp). Via een serie inhoudelijke webinars informeerden we ondernemers over de belangrijkste stappen in de transitie en beantwoordden we hun vragen. Ook werd veel gebruikgemaakt van de tegemoetkomingen in de pensioenadvieskosten. De beschikbare budgetten waren dan ook in korte tijd volledig benut.

We zijn in gesprek gegaan met brancheorganisaties om hen te ondersteunen bij het informeren van hun achterban over de stappen die nodig zijn om tijdig aan de nieuwe pensioenwetgeving te voldoen.

In 2026 zetten we het project 'Het nieuwe Pensioen' voort, in samenwerking met het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en de centrale vakbonden. Ook blijven we samenwerken met koepelorganisaties van pensioenuitvoerders en beroepsorganisaties van pensioenadviseurs. Ondernemers kunnen opnieuw rekenen op praktische ondersteuning en tegemoetkomingen in de pensioenadvieskosten.

Ons doel is helder: zoveel mogelijk ondernemers ondersteunen bij het tijdig aanpassen van hun pensioenregeling aan de Wet toekomst pensioenen (Wtp), zodat deze uiterlijk op 1 januari 2028 voldoet aan de wettelijke eisen.

Programma MKB Toegankelijk

Het programma MKB Toegankelijk helpt inmiddels 32 brancheorganisaties en hun achterbannen om toegankelijk ondernemen praktisch toe te passen. De invoering van de European Accessibility Act (EAA) maakt dit onderwerp extra urgent. Sinds juni 2025 gelden toegankelijkheidseisen voor ook bepaalde producten en diensten, websites, webshops, apps en betaalvoorzieningen. Het programma helpt ondernemers en brancheorganisaties om de gevolgen hiervan te begrijpen en ermee aan de slag te gaan.

Via een samenwerking met Kieskompas hebben een ondernemerspeiling gedaan onder 4.000 ondernemers waarin we inzicht verzamelen in wat ondernemers al doen, waar zij tegenaan lopen en welke ondersteuning zij nodig hebben. Op basis daarvan ontwikkelen we middelen die aansluiten bij de praktijk, zoals e-learnings, kennissessies, communicatiemiddelen, praktische adviezen en informatie over de EAA. We werken hierin samen met diverse ervaringsdeskundigen die onze middelen toetsen. Daarnaast is een onderdeel van het programma, de ketenaanpak. De ketenaanpak helpt landelijke winkel- en recreatieketens om toegankelijkheid structureel te verbeteren. Samen brengen we in kaart waar kansen en knelpunten liggen en werken we aan concrete verbeteringen in bijvoorbeeld winkels, accommodaties, websites, dienstverlening en klantcontact. Zo wordt toegankelijkheid onderdeel van de hele klantreis en niet van één losse locatie. We werkten onder andere samen met HEMA, Primark, Hudson's Bay, Wibra, Kwalitaria en Bram Ladage. Inmiddels staan 14 nieuwe ketens, uit retail, horeca en de recreatiesector, enthousiast klaar om deel te nemen.
Een ander concreet resultaat is de MKB Toegankelijke Route. Op 127 plekken in Nederland zijn routes gerealiseerd waarbij ondernemers en de openbare ruimte zijn getoetst en praktische adviezen zijn gegeven. De resultaten worden samengebracht in een landelijk overzicht, zodat mensen met een beperking beter kunnen zien waar zij zelfstandig terechtkunnen.

Samen Digitaal Veilig

Cyberdreigingen nemen toe. Sinds 15 augustus 2026 geldt in Nederland de Cyberbeveiligingswet, gebaseerd op de Europese NIS2-richtlijn. Organisaties in vitale en belangrijke sectoren moeten risico's beheer-

sen, incidenten melden en hun digitale veiligheid aantoonbaar op orde hebben. Ook mkb-ondernemers die niet rechtstreeks onder de wet vallen, kunnen hiermee te maken krijgen als leverancier of ketenpartner.
Samen Digitaal Veilig helpt ondernemers en brancheorganisaties hierbij met praktische hulpmiddelen, zoals trainingen, een veiligheidsscan, leverancierscheck en veiligheidsdashboard. Inmiddels zijn meer dan 300 brancheorganisaties en kennis- en marktpartijen aangesloten en maken ruim 10.000 bedrijven gebruik van het platform. samendigitaalveilig.nl
De urgentie bleek ook tijdens de bijeenkomst van 28 oktober jl., waar meer dan honderd deelnemers zich verdiepten in cyberdreigingen en de gevolgen van de NIS2-wetgeving.

Duurzaam Energie Besparen (DEB)

Stijgende energiekosten, netcongestie en strengere duurzaamheidsverplichtingen maken energiebesparing urgent voor mkb-ondernemers. DEB.nl helpt hen met praktische informatie, tools en actuele kennis.
Met de Quickscan Energiewinst, Subsidiescan, Check Wetgeving en MijnDEB krijgen ondernemers inzicht in hun energieverbruik, besparingsmogelijkheden, subsidies en wettelijke verplichtingen. Ook biedt DEB.nl informatie over onder meer netcongestie, financiering en verduurzaming van bedrijfspanden.
Het nieuwe kennisdossier over de verantwoordelijkheden van huurders en verhuurders helpt ondernemers om duidelijkheid te krijgen over wie welke verduurzamingsmaatregelen moet nemen en betalen.
Het DEB-webinar voor gemeenten en provincies was succesvol en heeft veel belangstelling gewekt onder 50 gemeenten. Steeds meer overheden zien de meerwaarde van aansluiting bij het DEB-partnernetwerk en de mogelijkheden om ondernemers hiermee lokaal en regionaal te ondersteunen. Steeds meer gemeenten en provincies sluiten zich tegenwoordig dan ook als partner om hun ondernemers eenvoudig verwijzen naar betrouwbare, kosteloze en direct toepasbare informatie.
Inmiddels zijn ruim 90 organisaties aangesloten bij het DEB-partnernetwerk.

MKB Netperspectief

Door netcongestie lopen steeds meer ondernemers vast in hun groei- en verduurzamingsplannen. MKB Netperspectief helpt ondernemers en brancheorganisaties met praktische informatie, tools en handelingsperspectieven. Via bijeenkomsten, praktijkvoorbeelden en onder meer de tool Eerste Hulp bij Netcongestie krijgen zij inzicht in mogelijke oplossingen. Signalen en knelpunten uit de praktijk worden teruggekoppeld aan netbeheerders en ministeries, zodat beleid beter aansluit bij de realiteit van het mkb. De komende periode ligt de nadruk op oplossingen binnen bedrijven, samenwerking in de keten en het vergroten van de capaciteit van installateurs. Zo kunnen ondernemers sneller en slimmer inspelen op de gevolgen van netcongestie. Zie voor meer informatie: www.mkbnetperspectief.nl

Kaderrichtlijn Water (KRW)

De Kaderrichtlijn Water (KRW) stelt steeds strengere eisen aan bedrijven die afvalwater lozen op oppervlaktewater of het riool. Om ondernemers hierbij te ondersteunen, zijn twee praktische KRW Self Assessments ontwikkeld: één voor directe lozingen en één voor indirecte lozingen. Hiermee kunnen ondernemers inzicht krijgen in mogelijke risico's, de actuele situatie van hun lozing en de stappen die nodig zijn om aan de regelgeving te voldoen. Ondernemen.nl

Uit onderzoek onder ruim 4.000 ondernemers blijkt dat de bekendheid met de KRW nog beperkt is. Daarom richt het Actieprogramma KRW Bedrijfsleven zich op bewustwording, praktische informatie en ondersteuning via brancheorganisaties. Zij krijgen communicatiemiddelen en hulpmiddelen aangereikt om hun achterban goed te informeren en te begeleiden richting de KRW-doelen voor 2027.
Daarnaast loopt een pilot met BOVAG. In deze pilot wordt onderzocht hoe ondernemers binnen de mobiliteitssector praktisch kunnen worden ondersteund bij hun KRW-verplichtingen. De ervaringen worden benut om de aanpak verder te verbeteren en breder toepasbaar te maken. Zo helpt het programma ondernemers om tijdig inzicht te krijgen in hun lozingen en gericht actie te ondernemen.

Week van de Veiligheid

Namens MKB-Nederland opende directeur Leendert-Jan Visser begin oktober de Week van de Veiligheid met de boodschap: Ondernemers kunnen dit niet alleen oplossen. Goede samenwerking, snel handelen en aandacht voor preventie zijn essentieel om ondernemers én medewerkers weerbaarder te maken.

De hele week werden in het land bijeenkomsten en trainingen georganiseerd rond het thema *Signaleer. Steun. Voorkom agressie en geweld.* Zo kregen ondernemers praktische handvatten om incidenten te voorkomen en beter met onveilige situaties om te gaan.

Foto: Martijn Beekman

Er is een landelijke campagne ontwikkeld, met een nieuwe website www.weekvandeveiligheid.nu, communicatietoolkit en online activiteitenoverzicht. Tientallen organisaties maakten gebruik van de campagne-uitingen en organiseerden eigen activiteiten.

Weerbare Branches

Binnen het programma Weerbare Branches is samen met vijf brancheorganisaties onderzocht welke kwetsbaarheden en risico's binnen hun sector een rol spelen bij criminele inmenging. Dit heeft per branche geleid tot een kwetsbaarheidsanalyse en concrete inzichten in de maatregelen die nodig zijn om de weerbaarheid tegen criminele inmenging van ondernemers, medewerkers en organisaties te vergroten.
De uitkomsten zijn gevalideerd met de betrokken brancheorganisaties en vertaald naar praktische aandachtspunten, communicatietips en voorbeelden van samenwerking. Deze kennis is samengebracht op de landingspagina Weerbare Branches, zodat ook andere brancheorganisaties hiermee aan de slag kunnen.
In het vervolg ligt de nadruk op de praktische doorvertaling: per branche wordt bepaald welke weerbaarheidsopgaven prioriteit hebben, welke ondersteuning nodig is en waar nog lacunes bestaan. Zo wordt toegewerkt naar concrete acties waarmee brancheorganisaties hun achterban beter kunnen informeren, ondersteunen en activeren.

Actieprogramma PFAS Bedrijfsleven

De Europese PFAS-restrictie heeft grote gevolgen voor ondernemers en branches. Het Actieprogramma PFAS van MKB-Nederland en van VNO-NCW helpt hen bij de overgang naar PFAS-vrij ondernemen. Complexe regelgeving wordt vertaald naar praktische informatie, handelingsperspectieven en maatwerkoplossingen.
In 2026 is de informatievoorziening via Ondernemen.nl/pfas verder uitgebreid. Er zijn factsheets, webinars en onderzoeken ontwikkeld over onder meer brandblusschuim, waterzuivering, afvalstromen, de offshore- en maritieme sector en de papier- en kartonindustrie. Ook zijn verschillende werkgroepen voortgezet en is samen met de afvalbranche gestart met een sectorale aanpak.
Daarnaast is voor RVO een concept voor een Kennisplein PFAS uitgewerkt. In 2027 ligt de nadruk op het verder ontwikkelen van praktische oplossingen, het delen van goede voorbeelden en het ondersteunen van branches en ondernemers bij de uitvoering van de PFAS-transitie.

Stagepact

Het Stagepact mbo 2023-2027 richt zich op stages voor mbo-studenten. MKB-Nederland en VNO-NCW werken hierin samen met het ministerie van OCW, de MBO Raad, SBB en andere partners.
Vier onderwerpen staan centraal:

- goede begeleiding vanuit school en het leerbedrijf;
- voldoende stageplaatsen;
- het tegengaan van stagediscriminatie;
- een passende stagevergoeding.

Inmiddels zijn verschillende hulpmiddelen en activiteiten ontwikkeld om werkgevers en brancheorganisaties hierbij te ondersteunen. Zo is er de quiz Test je stageplek en een wegwijzer voor objectieve werving en selectie.

Ook is de pilot *The Blind Meet* gestart. Werkgevers en studenten voeren daarbij een sollicitatiegesprek zonder elkaar te zien. De nadruk ligt op motivatie en leerwens. De eerste ervaringen laten zien dat deze aanpak kan helpen om studenten objectiever te selecteren. Meer informatie is te vinden op ondernemen.nl/stagepact.

Meer weten over de programma's en ondersteuning die we bieden?
Bekijk www.mkb.nl/projecten of
neem contact op met Simone van Laar.
Relatiemanager St. Projecten MKB-Nederland.
Simone van Laar
06 511 596 22
E. laar@vnoncw-mkb.nl

Bezuidenhoutseweg 12
2594 AV Den Haag

Dit is een uitgave van MKB-Nederland
November 2026

2600025